

УДК 159.923.2

DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2024.20.1>

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ПСИХОЛОГІЧНИМ КАПІТАЛОМ І РОЗВИТКОМ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ

Наталія Артюхіна

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, Україна, 65082
e-mail: n.artiukhina@onu.edu.ua*

Лада Ільяшенко

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, Україна, 65082
e-mail: yliashenko.lada@stud.onu.edu.ua*

У статті представлені результати емпіричного дослідження щодо взаємозв'язку між психологічним капіталом і розвитком лідерських якостей в пізньому юнацькому віці. Вказується, що проблема дослідження взаємозв'язку між психологічним капіталом і лідерськими якостями особистості є досить актуальною на даний момент. Підкреслюється, що психологічний капітал – це сукупність внутрішніх психологічних ресурсів, які дозволяють особистості відновлювати внутрішню рівновагу та адаптуватися до ситуацій невизначеності. В якості складових психологічного капіталу особистості визначаються: оптимізм, вольовий самоконтроль, самоприйняття, самопослідовність, самокерівництво і комунікативна компетентність. Вказується, що поєднання цих компонентів у конструкції психологічного капіталу дозволяє досягти синергетичного ефекту, де кожен компонент підсилює інші, що в свою чергу впливає на підвищення психологічної ресурсності особистості та розвитку її лідерських якостей. Підкреслюється, важливість застосування цих компонентів для розширення змісту поняття психологічного капіталу та емпірично обґрунтовується доцільність їхнього використання. Визначається, що дослідження взаємозв'язку між психологічним капіталом і розвитком лідерських якостей в юнацькому віці має важливе практичне значення, оскільки його результати можуть допомогти у формуванні ефективних програм розвитку молоді, спрямованих на підтримку їхнього психологічного капіталу та лідерських навичок. Зазначається, що дослідження взаємозв'язку між психологічним капіталом і розвитком лідерських якостей не лише збагачує наукове розуміння цих феноменів, але й має пряме практичне значення для формування ефективних освітніх та тренінгових програм, спрямованих на розвиток майбутніх лідерів. Вказується, що проведений кореляційний аналіз підтверджує взаємозв'язок між показниками психологічного капіталу особистості пізнього юнацького віку та розвитком її лідерських якостей.

Ключові слова: особистість, психологічний капітал, оптимізм, вольовий самоконтроль, самоставлення, самокерівництво, лідерство, пізній юнацький вік.

Постановка проблеми. Проблема дослідження взаємозв'язку між психологічним капіталом і лідерськими якостями особистості є досить актуальною на даний момент. У сучасному світі, що характеризується швидкими змінами, глобалізацією, високою конкуренцією та нестабільністю, ефективне лідерство стає ключовим фактором успіху як організацій, так і окремих індивідів [2; 3]. Успішні лідери здатні скоріше адаптуватися до змін, приймати обґрунтовані рішення, мотивувати та вести за собою інших. Але це стає можливим завдяки особистісним ресурсам особистості, які в психології називаються

психологічним капіталом [1]. В психологічній літературі вказується, що психологічний капітал – це стрижневий внутрішній потенціал, необхідний для особистого, організаційного та суспільного розвитку, досягнення цілей, підвищення соціального статусу, ефективного вирішення проблем, вміння вирішення невдач та відновлення після труднощів. Саме проблемі дослідження того, як внутрішні ресурси, тобто психологічний капітал особистості пізньої юності, впливають на її здатність до лідерства було присвячене емпіричне дослідження, результати якого будуть представлені в даній статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема дослідження психологічного капіталу особистості (PsyCap) та його складових найбільш поширено була досліджена в роботах таких дослідників, як Ф. Лютанс, Б. Аволіо, Д. Еверсон, А. Бандура, М. Селігман, Е. Мастен, К. Юссеф, П. Макгі, Томас Н. Райт та інших [7]. В той же час проблемі дослідження особливостей юнацького віку та лідерських якостей юнаків присвячено чимало робіт, як за кордоном, так і в Україні [3; 4]. Так в Україні вивченням проблемами становлення і розвитку особистості в юнацькому займалися Г. Костюк, П. Чамата, Л. Божович, М. Боришевський, С. Максименко, М. Смульсон, Н. Максимова, І. Манілов, Т. Рябовол, Л. Філоненко, Я. Гошовський, З. Карпенко, А. Артюхіна та ін. В свою чергу проблему розвитку лідерських якостей юнаків було розглянуто в роботах О. Косенчук, В. Ягоднікової, О. Зоріної, Л. Кайдалової, І. Волкова, Н. Жеребової, І. Кона, Р. Кричевського, Є. Кузьміна, Л. Уманського та ін. За кордоном проблему лідерства детально розглянуто в роботах Д. Мак-Грегора, К. Левіна, П. Херсі, Б. Мітчело, Р. Хауса, Н. Тічі, та багатьох інших [5; 6].

Метою проведеного дослідження є визначення взаємозв'язку між психологічним капіталом та розвитком лідерських якостей в юнацькому віці.

Виклад основного матеріалу. Поняття «психологічного капіталу» було введено професорами Фредом Лютансом, Брюсом Аволіо та Джеймсом Еверсоном на початку 2000-х років. Ці дослідники визначили психологічний капітал (PsyCap) як позитивний психологічний стан індивіда, що складається з чотирьох компонентів: самоефективності (впевненості у своїх здібностях виконувати завдання та досягати цілей), оптимізму (позитивного бачення теперішнього та майбутнього), надії (здатності ставити цілі та знаходити шляхи їх досягнення) та стійкості (здатності адаптуватися до труднощів і відновлюватися після невдач). В своєму дослідженні в якості показників психологічного капіталу особистості ми визначили такі характеристики, як *оптимізм, вольовий самоконтроль, самоприйняття, самопослідовність, самокерівництво і комунікативна компетентність*. Ми вважаємо, що використання цих показників як складових психологічного капіталу особистості (PsyCap) є виправданим з точки зору їхнього впливу на індивідуальну та організаційну ефективність, а також через їхню здатність сприяти розвитку лідерських якостей особистості. Так, оптимізм допомагає особистості справлятися з викликами та невдачами, сприяючи підвищенню стійкості та здатності до адаптації. Це критично важливо для підтримки високого рівня її мотивації та продуктивності. Вольовий самоконтроль дозволяє уникати імпульсивних рішень і підтримувати фокус на важливих завданнях, що сприяє ефективності особистості в роботі та особистому житті. Самоприйняття знижує рівень внутрішнього конфлікту і підвищує психологічне благополуччя. Воно також є основою для розвитку впевненості в собі і здатності до особистісного росту. Самопослідовність забезпечує інтеграцію особистісних цінностей і поведінки, що сприяє відчуттю гармонії і цілісності, і, з нашої точки зору, є важливим для розвитку особистісної автентичності і довіри до себе. Самокерівництво підвищує автономію і здатність до самостійного прийняття рішень особистістю, що сприяє ефективному плануванню і досягненню особистих та професійних цілей. Останнім компонентом, що було розглянуто в якості складової психологічного капіталу, стала комунікативна соціальна компетентність респондентів. Вона

визначалася нами, як ключовий фактор для побудови та підтримки якісних міжособистісних стосунків юнаків в соціальному середовищі.

Ми вважаємо, що поєднання цих компонентів у конструкції психологічного капіталу дозволяє досягти синергетичного ефекту, де кожен компонент підсилює інші, що в свою чергу впливає на підвищення психологічної ресурсності особистості та розвиток її лідерських якостей. Отже дослідження питання взаємозв'язку між психологічним капіталом та розвитком лідерських якостей в пізньому юнацькому віці в науковій літературі обумовило необхідність перевірки теоретичних напрацювань на предмет емпіричного підкріплення або спростування отриманої інформації, а також для розширення значення поняття психологічного капіталу особистості. Нами було проведено констатувальний експеримент, в якому прийняли участь 50 респондентів пізньої юності у віці від 20 до 23 років обох статей. Середній вік респондентів склав 22 роки.

До психодіагностичного комплексу були обрано наступні методики: «Тест диспозиційного оптимізму», Ч. Карвера та М. Шейера; методика дослідження вольового самоконтролю А. Зверкова й Е. Ейдмана; «Тест – опитувальник самоставлення» В. Століна, С. Панталеєва; методика комунікативної соціальної компетентності (КСК); тест «Діагностика лідерських якостей», Є. Жарікова, Є. Крушельницького.

Дослідження оптимізму за методикою «Тест диспозиційного оптимізму» показало, що більшість респондентів юнацького віку мають оптимістичні настрої. 63% респондентів юнацького віку демонструють оптимізм, а 8% – крайній оптимізм, що свідчить про позитивне ставлення до майбутнього. У групі юнаків помітно вищий рівень крайнього оптимізму (16%), порівняно з дівчатами (3%). Високий рівень самовладання серед юнаків також свідчить про їхню вищу впевненість у своїх можливостях. Дослідження вольового самоконтролю за методикою А. Зверкова і Е. Ейдмана виявило, що більшість респондентів пізнього юнацького віку мають високий рівень наполегливості (73%) і самовладання (75%). Юнаки демонструють вищий рівень наполегливості (89%) і самовладання (84%) у порівнянні з дівчатами, що може свідчити про більшу здатність до вольового контролю серед чоловіків. Дослідження самоприйняття та самопослідовності за опитувальником самоставлення показало, що 31% респондентів юнацького віку мають високий рівень самоприйняття, зокрема серед дівчат цей показник вищий (38%), ніж серед юнаків (21%). Середній рівень самоприйняття у 46% в загальній групі респондентів вказує на збалансоване ставлення до себе. Низький рівень самоприйняття у 23% респондентів може бути ознакою внутрішньої конфліктності. Дослідження рівня комунікативної соціальної компетентності показало, що більшість респондентів пізньої юності мають середній рівень товариськості (56%), життєрадісності (63%), художнього типу мислення (48%), незалежності (52%), рівня контролю (40%) та логічного мислення (52%). Високого рівня схильності до асоціальної поведінки у респондентів виявлено не було. Також було встановлено, що серед жінок загалом вищий рівень комунікативної компетентності у порівнянні з чоловіками. Дослідження рівня вираженості лідерських якостей за методикою Є. Жарікова та Є. Крушельницького показало, що більшість респондентів пізнього юнацького віку мають помірний рівень лідерських якостей (54%). У групі юнаків частіше спостерігається схильність до диктату (11%) у порівнянні з дівчатами. Аналіз показників середньогрупових суб'єктів різних груп респондентів за шкалою «Лідерські якості» показує, що у загальній групі середній бал становить 28, у групі дівчат – 27, а у групі юнаків – 29 балів. Помірно виражені лідерські якості обох груп свідчать про здатність до співпраці та гнучкість у стилі управління та про здатність враховувати думки інших та працювати у команді.

Для встановлення зв'язків між психологічним капіталом та розвитком лідерських якостей у пізньому юнацькому віці було застосовано кореляційний аналіз за Спірменом,

в ході якого було виявлено існуючі двобічні кореляційні взаємозв'язки між параметрами психологічного капіталу та лідерських здібностей респондентів пізнього юнацького віку.

Так було виявлено, що шкала диспозиційного оптимізму позитивно корелює зі шкалою «Лідерські здібності» ($r=0.358$) на 5% рівні значущості. Хоча цей рівень кореляції є досить слабким, він вказує на тенденцію того, що люди з високим рівнем диспозиційного оптимізму частіше демонструють впевненість у собі, здатність до мотивації, стійкість до стресу та комунікаційні навички, тобто демонструють лідерські здібності. Такі особи проявляють проактивність, здатність до адаптації та позитивне мислення, що допомагає надихати та мотивувати інших.

Було встановлено, що загальна шкала методики «Дослідження вольового самоконтролю» позитивно корелює зі шкалою «Лідерські здібності» ($r=0.447$, $p=0,01$). Це вказує на те, що у разі підвищення рівня загального вольового самоконтролю особистості відбувається покращення її лідерських навичок, а саме таких, як вміння долати перешкоди, приймати складні рішення та підтримувати мотивацію в команді. Також шкала наполегливості методики вольового самоконтролю також показала значиму позитивну кореляцію з лідерськими здібностями ($r=0.54$) на 1% рівні значущості, що свідчить про те, що люди з високим рівнем наполегливості частіше демонструють лідерські здібності, до яких входить і вміння долати труднощі. Шкала самовладання тієї ж методики показала позитивну кореляцію ($r=0.349$) на 5% рівні значущості, що вказує на тенденцію того, що люди, які більш здатні контролювати свої емоції та залишатися спокійними під тиском, частіше демонструють такі лідерські якості, як ефективне управління конфліктами, стійкість у стресових ситуаціях та здатність до стратегічного мислення.

Було виявлено, що шкала самоприйняття опитувальника самоставлення позитивно корелює зі шкалою «Лідерські здібності» ($r=0.308$, $p=0,05$). Це свідчить про тенденцію того, що люди з високим рівнем самоприйняття частіше демонструють лідерські якості, такі як автентичність, здатність до саморефлексії та стійкість до критики. Також шкала самопослідовності даного опитувальника показала позитивну кореляцію зі шкалою «Лідерські здібності» ($r=0.305$, $p=0,05$) і тенденцію того, що люди з високим рівнем внутрішньої узгодженості та послідовності у своїх думках і діях частіше демонструють такі лідерські якості, як послідовність у прийнятті рішень, цілісність та надійність.

Також було встановлено, що фактор емоційності методики "Діагностики комунікативної соціальної компетенції (КСК)" позитивно корелює зі шкалою «Лідерські здібності» ($r=0.421$) на 1% рівні значущості. Це вказує на те, що люди з високим рівнем комунікативної соціальної компетенції, які можуть ефективно спілкуватися та розуміти емоції інших, частіше демонструють лідерські якості, такі як емоційний інтелект, здатність до емпатії та вміння налагоджувати міжособистісні стосунки. Тому люди з високим рівнем комунікативної соціальної компетенції можуть краще мотивувати своїх підлеглих, розвивати командний дух і створювати позитивну атмосферу в колективі, що сприяє досягненню спільних цілей та підвищенню ефективності роботи команди.

Крім того було встановлено наявність двобічних кореляційних взаємозв'язків, як позитивних, так і від'ємних, між показниками різних методик, що були використані нами у дослідженні. Отже, було виявлено, що загальна шкала вольового самоконтролю позитивно корелює зі шкалою диспозиційного оптимізму (ШДО) ($r=0.359$, $p=0,05$), що вказує на слабкий зв'язок, проте позначає тенденцію до підвищення рівня оптимізму у людей з високим рівнем самоконтролю. Шкала наполегливості методики дослідження вольового самоконтролю позитивно корелює з ШДО ($r=0.395$) на рівні значущості 1%, що вказує на те, що люди з високим рівнем наполегливості частіше мають високий рівень диспозиційного оптимізму. Щодо шкали позитивних очікувань, було виявлено, що загальна шкала

вольового самоконтролю позитивно корелює на рівні значущості 1% з позитивними очікуваннями ($r=0.442$), що свідчить про те, що люди з високим рівнем самоконтролю частіше мають позитивні очікування щодо майбутнього. Шкала наполегливості позитивно корелює з позитивними очікуваннями ($r=0.458$, $p=0,01$), що вказує на те, що люди з високим рівнем наполегливості частіше мають позитивні очікування щодо майбутнього. Шкала самовладання також показала позитивну кореляцію з позитивними очікуваннями ($r=0.3$) на рівні значущості 5%, що свідчить про слабкий зв'язок, але позначає тенденцію до позитивних очікувань у людей, які здатні контролювати свої емоції та залишатися спокійними під тиском.

Двобічний кореляційний взаємозв'язок між показниками методик «Тест диспозиційного оптимізму» (ТДО) та «Тест-опитувальник самоставлення» показав, що шкала диспозиційного оптимізму на 1% рівні значущості позитивно корелює зі шкалою самоприйняття ($r=0.366$), тобто люди з високим рівнем самоприйняття будуть частіше показувати високий рівень оптимізму, і навпаки. Негативні очікування (ТДО) показали від'ємну кореляцію зі шкалою самоприйняття ($r=-0.374$) на рівні значущості 1%, що вказує на тенденцію того, що люди з високими негативними очікуваннями мають нижчий рівень самоприйняття, і навпаки, низьке самоприйняття сприяє підвищенню рівня негативних очікувань. Шкала самопослідовності також позитивно корелює з ТДО ($r=0.449$) на рівні значущості 5%, що вказує на те, що підвищення рівня самопослідовності у людей призводить до підвищення рівня диспозиційного оптимізму. Негативні очікування (ТДО) показали від'ємну кореляцію зі шкалою самопослідовності ($r=-0.363$, $p=0,05$), що вказує на тенденцію того, що у разі зростання негативних очікувань в особистості зменшується рівень самопослідовності в її діях, і навпаки, підвищення рівня самопослідовності буде сприяти її впевненості у власних діях та зниженню негативних очікувань.

Кореляційний аналіз між показниками методик ТДО і «Діагностика комунікативної соціальної компетентності» показав, що шкала диспозиційного оптимізму (ТДО) позитивно корелює зі шкалою товарищескості-замкнутості ($r=0.291$) на рівні значущості 5%, що вказує на слабкий зв'язок, але позначає тенденцію до підвищення рівня товарищескості у людей з високим рівнем оптимізму. Негативні очікування (ТДО) показали негативну кореляцію зі шкалою товарищескості-замкнутості ($r=-0.364$) на рівні значущості 5%, що також вказує на тенденцію до зниження рівня товарищескості у людей з високими негативними очікуваннями. Шкала емоційності показала значну позитивну кореляцію з ТДО ($r=0.501$) на рівні значущості 1%, що свідчить про значний зв'язок між цими змінними. Отже можна сказати, що люди з високим рівнем диспозиційного оптимізму частіше демонструють високий рівень емоційності. Позитивні очікування також позитивно корелюють з емоційністю ($r=0.419$, $p=0,01$), що вказує також на значний зв'язок між цими показниками. Негативні очікування (ТДО) показали від'ємну кореляцію з емоційністю ($r=-0.369$) на рівні значущості 1%. Це означає, що зі зростанням рівня негативних очікувань буде спостерігатися систематичне зменшення емоційної стійкості у досліджуваних осіб.

Результати дослідження показали також значимі кореляційні зв'язки між показниками вольового самоконтролю та комунікативної соціальної компетентності. Шкала «Художній тип мислення – раціональний» має негативну кореляцію зі загальною шкалою вольового самоконтролю ($r = -0.292$) на рівні значущості 5%. Це означає, що високі значення за шкалою «Художній тип мислення-раціональний» пов'язані з низькими значеннями за шкалою вольового самоконтролю. Також результати дослідження показали значимі кореляційні зв'язки між шкалами методик самоставлення і комунікативної соціальної компетентності. Було встановлено, що показник шкали самоприйняття має позитивну кореляцію зі шкалою товарищескості-замкнутості ($r = 0.446$) на рівні значущості 1%. Цей зв'язок

свідчить про те, що люди з високим рівнем самоприйняття частіше демонструють високий рівень товариськості. Високий рівень самоприйняття вказує на здатність індивіда приймати свої особисті якості та недоліки, що сприяє відкритості у спілкуванні і здатності до ефективних соціальних взаємодій. Показник шкали самоприйняття має також позитивну кореляцію зі шкалою емоційності ($r = 0.504$) на 1% рівні значущості. Отже можна стверджувати, що емоційна стійкість відображає здатність контролювати свої емоції, залишаючись спокійним і зосередженим у стресових ситуаціях. Люди з високим самоприйняттям краще розуміють та приймають свої емоції, що дозволяє їм більш ефективно керувати своїми емоційними реакціями. Також було виявлено, що показник шкали самопослідовності має позитивну кореляцію з показником шкали емоційності ($r = 0.39$) на 1% рівні значущості. Це вказує на тенденцію того, що люди з високим рівнем самопослідовності також частіше демонструють емоційну стійкість. Самопослідовність характеризує здатність бути послідовним у своїх думках, діях та поведінці, що створює основу для стабільного емоційного стану. Тож, можна сказати, що люди з високою самопослідовністю менше схильні до емоційних коливань і краще контролюють свої реакції, що сприяє більш стабільній і передбачуваній поведінці у соціальних взаємодіях. Отже, як ми бачимо існує виражений взаємозв'язок між психологічним капіталом особистості пізнього юнацького віку та її лідерськими якостями.

Висновок. Дослідження взаємозв'язку між психологічним капіталом і розвитком лідерських якостей в юнацькому віці має важливе практичне значення. Так, психологічний капітал, який включає в себе оптимізм, вольовий самоконтроль, самоприйняття, самопослідовність, самокерівництво і комунікативну компетентність, є важливим ресурсом для молодих людей, які вступають у доросле життя. Виявлення тісного зв'язку між цими складовими психологічного капіталу і розвитком лідерських якостей може допомогти у створенні ефективних програм навчання та розвитку для молоді. Такі програми можуть бути впроваджені у навчальних закладах, громадських організаціях та на робочих місцях, сприяючи формуванню майбутніх лідерів, здатних успішно вирішувати складні завдання та приймати обґрунтовані рішення. Вони можуть також підтримувати розвиток важливих особистісних якостей, таких як впевненість у собі, позитивне мислення та здатність до подолання труднощів, що є важливими для лідерів у будь-якій сфері діяльності.

Список використаної літератури

1. Артюхіна Н. В. Розвиток життєтворчого потенціалу особистості юнацького віку / Н. В. Артюхіна // Теоретичні і прикладні проблеми психології. – 2017. – № 2. – С. 14–25.
2. Волківська Д. Сучасні підходи до визначення лідера / Д.А. Волківська // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 115. – С. 45–4.
3. Чачко С., Сгорова В. Особливості життєстійкості студентів закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки – Вип. 15(60). Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. С. 58–66.
4. Єзерницький Л., Ренке С. Соціально–психологічна характеристика студентства періоду пізньої юності. Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології». – 2010. – Вип. 10. – С. 215–225.
5. Ягоднікова В. Виховання лідерів. / В. Ягоднікова // Виховна робота в школі. – 2009. – № 10. – С. 2–36.
6. Якушко Н.О. Теоретичні засади дослідження лідерства у вітчизняній та зарубіжній управлінській науці / Н.О. Якушко // Державне управління. – 2018. – № 1. – С. 25–30.

7. Luthans, F., Avey, J. B., Avolio, B. J., Norman, S. M., & Combs, G. M. (2006). Psychological capital development: Toward a micro-intervention. *Journal of Organizational Behavior*, 27(3), 387–393.

RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL CAPITAL AND THE DEVELOPMENT OF LEADERSHIP QUALITIES

Nataliia Artiukhina

*I. I. Mechnikov Odesa National University,
2, Dvoryanska str., Odesa, Ukraine, 65082
e-mail: n.artiukhina@onu.edu.ua*

Lada Iliashenko

*I. I. Mechnikov Odesa National University,
2, Dvoryanska str., Odesa, Ukraine, 65082
e-mail: yliashenko.lada@stud.onu.edu.ua*

The article presents the results of an empirical study on the relationship between psychological capital and the development of leadership qualities in late adolescence. It is noted that the issue of investigating the relationship between psychological capital and personal leadership qualities is currently quite relevant. It is emphasized that psychological capital is a set of internal psychological resources that allow an individual to restore internal balance and adapt to situations of uncertainty. The components of an individual's psychological capital are defined as optimism, volitional self-control, self-acceptance, self-consistency, self-management, and communicative competence. It is stated that the combination of these components in the construction of psychological capital allows for a synergistic effect, where each component enhances the others, which in turn affects the increase of an individual's psychological resourcefulness and the development of their leadership qualities. The importance of applying these components to expand the concept of psychological capital is emphasized, and the empirical justification for their use is provided. It is determined that the study of the relationship between psychological capital and the development of leadership qualities in adolescence has significant practical implications, as its results can help in the formation of effective youth development programs aimed at supporting their psychological capital and leadership skills. It is noted that the study of the relationship between psychological capital and the development of leadership qualities not only enriches the scientific understanding of these phenomena but also has direct practical implications for the formation of effective educational and training programs aimed at developing future leaders. It is stated that the conducted correlation analysis confirms a close relationship between the indicators of psychological capital of individuals in late adolescence and the development of their leadership qualities.

Key words: personality, psychological capital, optimism, volitional self-control, self-attitude, self-management, leadership, late adolescence.